

**AUTORSKÉ PRÁVA NA HRY SÚ VYHRADENÉ. ŽIADEN TEXT NESMIE BYŤ
POUŽITÝ NA ĎALŠIE ŠÍRENIE BEZ PREDCHÁDZAJÚCEHO PÍSOMNÉHO
SÚHLASU AUTORA.**

All right reserved.

*Vynechali sme niektoré strany a v prípade, že chcete s textom pracovať a ďalej ho šíriť,
ozvite sa nám, prosím mailom: tichoaspol@gmail.com. Ďakujeme za pochopenie.*

Michal Ditte
NEŽNÁ

Imrich, pán v obleku
Žofia, jeho manželka
Miloš, ich syn, mŕtvy študent
Zoja, ich dcéra, bezradná klaviristka
Anton, kotolník s profesorským diplomom
Kamil, jeho syn, spisovateľ – aktivista
Jano, bližšie neurčený príbuzný
Ženích
Nevesta

(Michal Gazdík)
(Petronela Valentová)
(Dominik Zaprihač)
(Naďa Jelušová)
(Viliam Hriadel)
(Dano Heriban)
(Marek Geišberg)
(Ivan Kollár)
(Eliška Nosálová)

SVADBA

Svadobný stôl. Za stolom sedia svadobčania. Z rádia hrá nahrávka akejsi symfónie v naštudovaní orchestra Československého rozhlasu. V televízore bliká nezáživná slučka programov – Televízne noviny, Matelko, Lastovička, Vtipnejší vyhráva, Silvestrovské programy, Novoročné prejavy prezidenta, Filmárik a Filmuška, Angelika, Majstrovstvá sveta v hokeji 1985 a pod.

Anton: Dá si niekto čaj?

Všeobecné ticho.

Anton: Dá si niekto kávu?

Imrich: To je trapné!

Žofia: Imro!

Imrich: Ty čuš!

Žofia: Asi si dám, tú kávu.

Imrich: Povedal som.

Žofia: Tak si dám neskôr.

Všeobecné ticho.

Imrich: Zaviaž si poriadne tú kravatu.

Miloš: Veď mám, otec.

Imrich: Nie si v krčme. Pozri sa na mňa! Vyzerám akoby som prišiel do krčmy? Vyzerám?

Miloš: Nevyzeráš.

Imrich: Tak, načo čakáš?

Miloš: Však dobre.

Žofia: Ukáž, zaviažem ti ju.

Imrich: Vysokoškolák a nevie si kravatu zaviazať, no pekne.

Zoja: To bude zase dnes zábava.

Imrich: Vravela si niečo?!

Žofia: Zahraj nám, Zoja.

Zoja: Mama, prosím ťa.

Imrich: Ešte nebola polievka. Čo má čo hrať, keď ešte ani len polievka nebola.

Žofia: Tak zahráš neskôr. Zoja hrá krásne na klavíri. Aj spieva pekne. Naša Zoja.

Anton: Tuto Kamil zasa píše.

Kamil: Ale, prosím ťa, otec, nikoho to nezaujíma.

Anton: Nie som síce odborník, ale myslím si, že je to mimoriadne interesantné.

Imrich: Písať by mali vedieť všetci, no nie? To sa vie, žeby mali vedieť. Však sa to tam učia. V škole. Písať. Nie?

Žofia: Učia, Imro, ale toto nie je len tak, však, že nie je?

Anton: Zaiste.

Imrich: Ty vieš písať?

Miloš: Viem.

Imrich: A ty?

Zoja: Otec!

Imrich: Pýtam sa!

Zoja: Áno, otec, písať viem.

Imrich: Tak! Vidíte. Školstvo máme na veľmi vysokej úrovni. Všetci za týmto stolom vieme písať.

Žofia: No kde sú toľko tí naši mladí? Obrad skončil pred vyše hodinou.

Anton: Už čochvíľa prídu. Pred štvrthodinkou zvonili z kostola.

Žofia: To už je päť preč?

Všeobecné ticho.

- Imrich:** Ja som bol od začiatku proti tejto svadbe. Kto im to vlastne dovolil?
Žofia: Ale, Imrich, však im to pristane.
Imrich: Vyženili sme vskutku dobrú rodinu.
Kamil: Pripijeme si nato?
Imrich: Prosím vás, aspoň dnes ste sa mohli dať ostrihať, aby ste vyzerali ako slušný človek!
Kamil: Nestihol som.
Imrich: Samozrejme, to sa dalo čakať. Taká hanba.
Anton: Taká láska. Videli ste to?
Žofia: Ako dva holúbky.
Anton: A to ich rozhodné „áno“.
Žofia: Slza mi vypadla.
Imrich: Tá hanba.
Žofia: Len mi niečo spadlo do oka. To sa stáva.
Kamil: Cigaretu?
Miloš: Vďaka.
Imrich: Miloš nefajčí.
Žofia: Počul si, nefajčíš.
Kamil: Nefajčíš?
Miloš: Nie. Nefajčím.

Vchádzajú Nevesta so Ženíchom. Všeobecné ticho. Sadnú si za vrch stola. Usmievajú sa.

- Anton:** Čakali sme vás s polievkou.
Žofia: Kde ste toľko boli, holúbkovia?
Zoja: Nemohlo sa začať bez vás.
Imrich: Sadnite konečne, nech to máme čo najskôr za sebou.
Nevesta: Máme pre vás malé prekvapenie.
Ženích: Váhali sme, či vám to povedať alebo nie.
Nevesta: Predsa len, má to byť prekvapenie.
Ženích: Ale veď viete ako je to s prekvapeniami.
Nevesta: Aj to chcete prezradiť, aj to chcete zatajiť...
Ženích: Tak im to nepovieme?
Nevesta: Nie. Nepovieme.
Žofia: Polievku?
Imrich: Naberajte! Dost' sme čakali.
Anton: Ženích vypýtal nevestu?
Žofia: Ale určite, že vypýtal.
Anton: Tak je to dobre. Zvyky treba uchovávať.
Žofia: Dnešná mládež je úplne iná ako sme boli my.
Imrich: Zoja, nehrb sa.
Žofia: Však ju aspoň dnes nechaj, Imro. Stále toto...
Imrich: Ty čuš! Povedal som.
Žofia: No tak, Zojka, vyrovnaj sa.
Imrich: Zoja?!
Zoja: To musím aj teraz, otec?
Imrich: Pred každým jedlom. Pred každým. Každý deň.
Zoja: Nehodí sa to.
Anton: Len smelo, dievča. Zvyky treba dodržiavať. Pane Bože, ďakujeme...
Žofia: Naberiem vám do plna?
Anton: Ďakujem.
Kamil: Môžeme už konečne jesť?
Imrich: Ja mám čas, milostivá slečna.

Zoja: Oddanosť veci komunizmu, láska k socialistickej vlasti a k socialistickým krajinám.

Imrich: No nebudeme tu hádam čakať do večera.

Zoja: Svedomitá práca pre spoločnosť - kto nepracuje, nech neje.

Žofia: Tá polievka krásne vonia.

Imrich: Neprerušuj!

Zoja: Starostlivosť každého o zachovanie a rozmnoženie spoločenských hodnôt.

Imrich: A...

Zoja: Vysoké uvedomenie spoločenskej povinnosti.

Nezmieriteľnosť voči porušovaniu záujmov socialistickej spoločnosti. Kolektivismus a súdružská vzájomná pomoc, jeden za všetkých - všetci za jedného...

Imrich: Humánne vzťahy...

Zoja: Humánne vzťahy a vzájomná úcta medzi ľuďmi. Človek je človeku priateľom, súdruhom, bratom. Poctivosť a pravdivosť, mravná čistota, prostota a skromnosť vo verejnom i súkromnom živote. Vzájomná úcta v rodine, starostlivosť o výchovu detí.

Kamil: Dobrú chuť...

Zoja: Nezmieriteľnosť voči nespravodlivosti, príživníctvu, nestatočnosti, karierizmu. Priateľstvo a bratstvo k ZSSR, k všetkým národom socialistických krajín a nezmieriteľnosť voči národnostnej a rasovej nenávisti. Nezmieriteľnosť voči nepriateľom komunizmu, mieru a slobody národov. Bratská solidarita s pracujúcimi všetkých krajín, so všetkými národmi.

Imrich: Všetkým prajem dobrú chuť.

Štrnganie lyžicami. Ženích a nevesta jedia z jedného taniera, jednou lyžicou. Štrnganie lyžicami o taniere v rytme a so skandovaním.

Anton: Polievka je málo slaná, nevesta je nebozkaná. Polievka je málo slaná, nevesta je nebozkaná.

Miloš: Polievka je málo slaná, nevesta je nebozkaná.

Ženích a Nevesta sa pobožkajú. Štrnganie lyžicami. Ženích a nevesta jedia z jedného taniera, jednou lyžicou.

Žofia: Nechutí ti?

Imrich: Kým bude tú polievku chlípať, tak odmietam jesť.

Žofia: Jedz slušne, nech sa otec naje.

Miloš: Veď jem.

Imrich: Chlípeš.

Miloš: Nechlípem.

Žofia: No vidíš. Nechlípe.

Imrich: Veď preto!

Anton: Pripime novomanželom. Kamil, prípitok. Ale prosím ťa...

Kamil: Na zdravie novomanželom.

Všeobecné ticho. Očakávanie niečoho čo neprichádza.

Imrich: No prosím! Polovici týchto spisovateľov by som dal odťať pravú ruku. Nielenže nevedia písať, ešte sú aj drzí.

Kamil: Ešteže píšem ľavou.

Imrich: Mladý muž je vtipný a chytrý.

Anton: Má veľké ústa.

Imrich: A rýchle prsty po otcovi. Však my vieme.

Kamil: Hovno, viete.

Zoja: Vychladne ti, otec.

Žofia: Nezahráš, Zojka?
Imrich: Nie! Nezahrá!
Žofia: Počula si. Tak neskôr zahráš.

Všetci postupne dojedajú. Kamil si zapaluje cigaretu. Anton štrngoce nožikom o pohár vína.

Anton: Milí novomanželia, vážení svadobníci, s potešením sa ujímam radostnej úlohy privítať vás pri tomto slávnostnom svadobnom stole, kde sme sa zišli, aby sme v rodinnom kruhu, v dobrej pohode, družne a radostne oslávili tento najšťastnejší deň v živote našich novomanželov. Za všetkých vás chcem vysloviť naše najsrdečnejšie blahoželanie a zaželať im do budúceho života všetko najlepšie.

Imrich: Nech po všetky dni vášho žitia blaženosť dneška stále rastie, nech obídu vás vlnobitia, rozkvitá pokoj, láska, šťastie. Úprimne vravia srdcia naše, ako to iba láska vie: Zdvihnime všetci svoje čaše novomanželom na zdravie!

Žofia: Prekrásna reč.

Kamil: To ste nacvičovali celý týždeň alebo je to len náhla indispozícia?

Anton: Kamil!

Letiaci tanier z Imrichovej ruky priamo na zem.

Žofia: Toľko šťastia.

Anton: Chodte si to pozametať, ak len nechcete mať toľko detí...

Imrich: Pozri čo si spravil!

Zoja: Jeden tanier, je tam toho.

Žofia: No, jeden tanier, Imrich. To sa môže stať každému.

Anton: Na zdravie.

Žofia: Na zdravie novomanželom.

Všeobecné ticho svadobčanov. Čas od času len jemné šepoty.

Kamil: Ja idem, otec.

Anton: Nevymýšľaj, Kamil. A nerob scény.

Kamil: Nechaj ma, idem.

Anton: Kam?

Kamil: Na čerstvý vzduch.

Anton: Veď sme ešte ani nezačali a ty už chceš ísť?

Kamil: Zábava bude aj bezo mňa.

Anton: A kedy sa vrátiš?

Kamil: Už sa nevrátim.

Anton: Si mladý, netrpezlivý, nespokojný. Ešte veľa vecí pochopíš a zmieriš sa...

Kamil: Toho sa bojím najviac, otec. Že sa zmierim. Tak ako ty.

Anton: Hanbíš sa?

Kamil: Nechcem sa s tým zmieriť.

Anton: Hanbíš sa. Povedz!

Kamil: Nie, nehanbím.

Žofia: Na zdravie novomanželom.

Anton: Dávaj na seba pozor.

Imrich: Kamže kam, mladý muž.

Kamil: Do videnia.

Imrich: Odtiaľto sa neodchádza len tak.

Kamil: Akožeby nie? Pôjdem tamto cez tie dvere a potom rovno von.

Žofia: Ešte nebol dezert. Však nebol?

Kamil: Ďakujem, dezert nechcem.

Nevesta: Koľkokrát som chcela odísť. Koľkokrát.

Ženích: Nepustil som ťa.
Nevesta: Viem. Vždy si ma pevne držal. Raz za ruku, inokedy za členky, aj za vlasy, cez deň, ráno...
Ženích: To len preto, aby si mi neodišla.
Nevesta: Kde sme mohli byť, keby som bola šla.
Ženích: Ja by som bol tu a ty tam.
Nevesta: Držal si ma mocne. Taká je pravda.
Ženích: Veru. Mocne.
Zoja: To je také pekné.
Imrich: Predvčerom zastrelili na hranici šiestich našich nepriateľov. Na zdravie.
Nevesta: Tu som sa narodila. Tu ma pokrstili aj birmovali.
Ženích: A pochovali by ťa kdesi tam, keby som ťa nedržal.
Nevesta: Ktohovie, akú tam majú zeminu?
Ženích: To neviem, ale naša je najlepšia.
Nevesta: Máš pravdu.
Kamil: Do videnia!
Imrich: Ešte som neprečítal váš román.
Kamil: Máte ho u seba viac než desať rokov.
Imrich: Ak je nadčasový, tak na tom až tak nezáleží, že ako dlho ho mám, no nie?
Kamil: Neprečítali ste ani riadok!
Imrich: Viete, čo všetko musím dennodenne prečítať?
Žofia: Stále len číta. Jednu vec aj desaťkrát. Ja neviem načo.
Imrich: Koľko článkov, príspevkov, nekrológov, návodov na použitie, príhovorov, vedeckých prác, obrázkov, že Anton?
Žofia: Nezahráš, Zoja?
Kamil: Otec?
Žofia: Zahraj. Zoja hrá prekrásne na klavíri.
Imrich: Keby len prečítať, ja musím čítať, analyzovať, interpretovať a vyvodzovať dôsledky. Chceš niečo povedať, Anton?
Žofia: Zoja! No tak.
Kamil: Otec!
Anton: Nie. Nechcem. Dajte mi všetci svätý pokoj. Ty si sadni na zadok a buď už konečne ticho, lebo ti dám poza uši!
Žofia: Tak ani len nezaspievaš? Zoja!
Zoja: Mama, prestaň!
Žofia: Nezahrá. Možno neskôr.
Zoja: Nemala by si už piť.
Žofia: Ale, prosím ťa, mám stále ten istý pohár.
Imrich: Zoja, hraj! Hovorím, hraj. Tak hraj!

Zoja za klavírom. Hrá. Čím viac hrá, tým viac plače. Hrá a plače. Svadobčania sa usmievajú. Keď skončí, tleskajú.

Žofia: Sme na ňu hrdí.
Imrich: Zase si si nedala pozor na dynamiku. A rytmus ti tiež ušiel.
Žofia: Napozajtra nastupuje do Národného divadla. Naša Zoja.
Anton: Úžasné. Taká mladá a už do národného.
Žofia: Korepetítorka v baletе. Naša Zojka.
Imrich: A to tvoje držanie tela a celkový výraz. Akoby ťa to ani nebavilo.
Žofia: Cvičí každý deň po pätnásť hodín.
Imrich: Od štyroch rokov.
Žofia: Vydrela si to, chůďatko naše. Len čo príde zo školy, tak hrá. Nedá si pokoj.
Imrich: To len tak trénuje. S tým, čo hrá doma, by mohla ísť na veľký koncert len cez moju mŕtvolu.
Anton: Susedia sa nestážujú?
Žofia: Kdežeby.

Zoja: Klavír nenávidím. Najradšej by som ho poliala benzínom a zapálila. Nebolo by mi ho ľúto.

Žofia: Klavír máme krásny. Každú sobotu ho preleším diavou, aby sa ligotal.

Imrich: Na škole sa len tak hrajú, deti. Ale Národné divadlo ju naučí. To je už niečo celkom iné.

Zoja: Vyrazia ma po prvej skúške. Určite ma vyrazia. Poletím ako špinavé prádlo. Veď moje prsty nie sú nato stavané. Vôbec nemám prsty na klavír. Moje prsty sú pre hru na klavír absolútne nevhodné. Ako to, že si to okrem mňa doteraz nikto nevšimol.

Zoja si príborovým nožom odreže malíček spolu s prsteníkom na pravej ruke.

Nebudem viac hrať. Nechcem.

Rany si obväzuje bielym ručníkom.

Nevesta: Koľkí odišli, no koľkých odviekli po vojne ta preč? Ferko Adamiak, Vojto Drozdík, Štefan Župčan, Laco Župčan, Jozef Tokarčík, Vilo Svoreň, Štefan Jacko, Vilo Flachbart, Jožo Motošický, Peter Šintaj...

Ženích: Gusto Omasta.

Nevesta: Gusto.

Ženích: Jano Morvic.

Nevesta: No, Janko.

Ženích: Jožo Kulich.

Nevesta: A to iba z našej ulice toľkí.

Ženích: Tak veru. Veľa ich odišlo.

Nevesta: Všetci proti noci šli. Ani veci si nepobalili. Nerozlúčili sa. Deti, ženy nechali tak. Ani sa nikdy po ne nevrátili.

Miloš: Chodil som po horách, po dolách, po zelených záhradách stretol som panenku v zelenom vienu a spýtal som sa jej: dáš si hlávku sťať alebo vienok sňať?

Nevesta: Hlávku sťať.

Miloš: Chodil som po horách, po dolách, po zelených záhradách, stretol som panenku v zelenom vienu a spýtal som sa jej: dáš si hlávku sťať alebo vienok sňať?

Nevesta: Hlávku sťať.

Miloš: Chodil som po horách, po dolách, po zelených záhradách, stretol som panenku v zelenom vienu a do tretice som sa jej spýtal... Dobre si rozmysli čo odpovieš. Tu je nôž! Dáš si hlávku sťať alebo vienok sňať?

Nevesta: Hlávku sťať.

Imrich: Sprostá, ako teraz budeš hrať, bez prstov?!

Žofia: Imro, nekrič na ňu, aspoň teraz nie.

Imrich: Ty, prosím ťa, už čuší!

Žofia: Nemohla si si to aspoň na ľavej, Zojka...

Zoja sa usmieva.

Nevesta: Máme pre vás malé prekvapenie.

Ženích: Váhali sme, či vám to povedať alebo nie.

Nevesta: Predsa len, má to byť prekvapenie.

Ženích: Ale veď viete ako je to s prekvapeniami.

Nevesta: Aj to chcete prezradiť, aj to chcete zatajiť...

Ženích: Tak im to nepovieme?

Nevesta: Nie. Nepovieme.

Zoja sa usmieva. Nevesta aj Ženích sa usmievajú. Miloš pozrie sprisahanecky na hodinky a na Kamila.

- Miloš:** Pôjdeme?
Kamil: Hej!
Anton: Kam zase chceš ísť?
Miloš: Dnes máme veľký deň.
Anton: Študenti!
Žofia: Len neurobte nejakú hlúposť.
Imrich: Nikam nejdete. Tu budete sedieť. Tu je oslava.
Miloš: V takýto veľký deň, otec?
Imrich: Povedal som!
Žofia: Vonku je zima.
Miloš: No a čo?
Žofia: Len že sa obleč poriadne.
Imrich: A čo vy so študentami, nie ste na nich pristarý?
Miloš: Pozvali sme ho. Bude nám recitovať.
Imrich: Zrejme tam budeme musieť nazrieť, Žofia.
Žofia: Ale, Imro, nechaj nech sa mladí zabavia.
Imrich: Povedal som!
Žofia: Donesieme ti tam teplý čaj, Miloško.
Anton: Máš veľké ústa, ešte sa ti čosi prihodí. Zostaň radšej tu.
Kamil: Neboj sa.
Miloš: Ty nám asi dnes večer nezahráš?
Zoja: Nezahrám.
Žofia: Zozimilo sa. Necítite?
Anton: Trochu.
Kamil: Mne sa nezdá.
Miloš: Vonku bude väčšia kosa.
Žofia: No od nôh mi už dosť ťahá. Zoja, tebe nie je chladno?
Zoja: Nie. Mne je teraz dobre.
Žofia: Zozimilo sa.
Imrich: Zanedbávaš svoje povinnosti, Anton.
Anton: Pred hodinou som naložil plnú pec.
Imrich: To má byť dosť?
Anton: Aspoň do deviatej. Ešte nie je ani sedem. Uhlie potom nevydá do konca zimy.
Imrich: Čo si ty o sebe myslíš, že kto si ty, že môžeš takéto rozhodovať?
Kamil: Jediný kotolník s profesorským diplomom v meste.
Anton: Hanbíš sa?
Kamil: Nie. Nehanbím.
Imrich: Tak čo, máme pomrznúť?
Anton: Však idem.

Anton odchádza od stola.

- Žofia:** Priloží. Bude dobre.
Imrich: Práca v kotolni je zodpovedná práca, ktorú cíti celá spoločnosť.
Žofia: Už je teplejšie.
Imrich: Práca v kotolni, to nie je ťukať bez rozmyslu na písacom stroji.
Miloš: Na dnešný večer som si pripravil špeciálne číslo. Výnimočné. Neopakovateľné. Všetci budú pozerať a ešte dlho sa o tom bude hovoriť. Uvidíš. Spadne ti sánka. Všetkým spadnú.
Zoja: Žeby som predsa len išla s vami?
Kamil: Pod!
Miloš: Nebudeš ľutovať.
Zoja: A myslíš, žeby som a ja mohla niečo povedať?

9. STRANA VYŇATÁ!

- Imrich:** U mňa.
Kamil: Vymýšľa si, však?
Anton: Keby si bol ticho a dal si tortu, mohol byť pokoj. Nič nie je dôležitejšie ako pokoj, synak.
Imrich: Je to dôkazový materiál.
Anton: Bol to môj prvý písací stroj. Kúpil som ho od známeho jednej známej. Za tristo korún. Dovtedy som písal len v ruke.
Imrich: Stroj sme dotyčnému na základe oznámenia odobrali a podrobili technickej previerke.
Anton: Kto to mohol vedieť, že budem na ňom písať len tak krátko. Jedného dňa som prišiel domov a stroj na stole nebol. Ani moje popísané papiere.
Imrich: Porovnali sme odtlačky písmen s literami z protištátnych letákov, zhoda bola na deväťdesiatich deviatich percentách. Stroj sme samozrejme zabavili. Rovnako i dotyčného.
Anton: Odišiel som o šiestej večer a vrátil sa na druhý deň na obed. To bola noc.
Imrich: Dvakrát sa pomočil.
Anton: Hanbil som sa ako malý fagan. Podali mi handru a musel som to po sebe poutierať. Dá si niekto tú penovú tortu?
Imrich: Kúsok.
Anton: Známy mojej známej sa vraj kdesi stratil. Nikto ho viac nikdy nevidel. Nikto. Jednoducho sa startil. Kdesi.
Imrich: Včera zastrelili na hranici dvoch našich nepriateľov. Na zdravie.

Všetci ujedajú z penovej torty. Do priestoru vôjde Jano s veľkou krabicou.

- Jano:** Dobrý večer. Ja som došiel zavinšovať, veľa zdravia, šťastia a božieho požehnania. Kde sú oslávenec?
Anton: Koho hľadáš, Jano?
Jano: Však sváka Izidora. Jubilanta. Kde sú?
Anton: Sváko Izidor zomrel.
Jano: Dneska?
Anton: Pred šiestimi rokmi.
Jano: No čo už. Nevadí. Nech im je zem ľahká, všakže. Čo narobím. Pôjdem ja teda naspäť. Zbohom.
Žofia: Kam by ste chodili, po tme. Do zimy. Vypite si s nami.
Jano: To ja takéto fajnové nemôžem.
Žofia: Čoby ste nemohli.
Jano: A tak za jeden hádam. Na mladuchu. Ale potom už musím.
Žofia: Aspoň za jeden.
Jano: Aby som neurazil.
Anton: Na zdravie.
Jano: A do druhej nohy nebude, žeby som nekrivkal?
Žofia: Samozrejme.
Jano: Tak sváko Izidor zomreli. Škoda ich. Oni boli rovný chlap. Veru rovný. A ja budem taký ako oni boli, lebo keď pijem, tak pijem, keď robím, tak robím, keď ľúbim, tak ľúbim. Nič na polovicu. Nič. Všetko poriadne. V hore porobím čo mám nariadené, prečítam novinky čo ešte otecko zbierali na podkurovanie do piecky, zajačky obriadim i hyd, okolo domca sa poobšmietam, však vždy je čo... nepotrebujem ja mať ľudí okolo seba. Nie, nepotrebujem. Ľudia sú pluhaví. A ešte aj pluhavší. Ale niektorí sú aj poriadni, pravda, ale tých je menej. Psi, tak to sú lepší kamaráti. Mám ich

zo štyroch. S nimi sa tak povyprávam, že až. Nemám sa ja načo sťažovať. Nemám. Dobre mi je tak, ako som. Naporiadku.

Žofia:

Nálejem ešte?

Jano:

Ďakujem veľmi pekne za pohostenie. Musím ja ísť. Sliedky je treba pozatvárať, aby mi ich nejaká zver nepotrhala cez noc, to by len bola galiba. A ešte dreva na zajtra narúbať a uložiť do šopy. Aj som chcel zostať, ale keď sú svák zomretý, tak čo tu budem podaromnici. Je treba ísť. Všetk dôjdem pri inakšej príležitosti, zasa, keď sa naskytne. Zbohom.

Jano odchádza.

Žofia:

Pekná svadba.

Imrich:

Už nepi!

Žofia:

Nepi. Už nepi. Ja chcem tancovať.

Imrich:

Odlož ten pohár!

Žofia:

Neodložím. Aha, prázdny. Tak zatancujete si so mnou?

Kamil:

Nie.

Žofia:

A čo ty, ty si nezatancuješ s mamičkou?

Miloš:

Mama, nerob hanbu.

Žofia:

Tak budem musieť tancovať sama. Nevadí. Spievaj, Zoja, nech mám načo tancovať.

Zoja:

Mama!

Žofia:

Dobre. Nemusíš, nechaj tak, nepotrebujem aby si spievala, ani ty nemusíš so mnou tancovať... budem všetko sama.

Imrich:

Okamžite zlez z toho stola!

Žofia:

Taká pekná svadba...

Imrich:

Zlez dolu, lebo ťa zabijem, prisahám!

Všeobecné ticho.

Žofia:

To nerob! Tam nechod! Tu bud! Čuš bud! Som ako také domáce zvieratko. Počúvam na slovo. Nemusím nad ničím rozmýšľať, manžel všetko vymyslí za mňa. Čo kúpiť, čo uvariť, kedy vyprať, kedy žehliť, aj aké šaty si obliecť... akoby som bola debil. Som nevyspatá. Každý večer nám púšťa Nočného motýľa z platne. Keď zaspíme, tleska nám pri ušiach a pustí to od začiatku. Diriguje. Spieva. Pobehuje po byte v tom svojom obleku a tleska na nás takmer do rána. Som nevyspatá. Chcem ísť do postele.

Imrich:

Zlez dolu, hovorím.

Žofia:

Krúti sa mi hlava.

Miloš:

Pod' dolu, mama.

Imrich:

Často máva bolesti hlavy. Je to nepríjemná bolesť. Ale trvá to len chvíľku.

Žofia:

Už je to lepšie.

Imrich:

Na budúce ťa vyhodím von oknom. Si nemysli, že nie.

Žofia:

No a čo?

Nevesta:

Máme pre vás jedno prekvapenie...

Kamil:

Mali by sme ísť. Prekvapenie si necháme na neskôr. Všetk?

Miloš:

Máš pravdu.

Zoja:

Bojím sa, ale idem s vami.

Kamil s Milošom a Zojou odchádzajú.

Nevesta:

Chceli by sme vám to povedať práve teraz.

Ženích:

Prišiel ten čas. Cítite to v povetrí? Vonia to.

Imrich:

My sme už tiež na odchode. Žofia, vstávaj! Ide sa domov!

Žofia:

Počúvam.

Anton:

Čo je to za prekvapenie? Pošepkajte.

Žofia: Vy to nepočujete? Vonku kričia ľudia z plného hrdla. Nepočujete to? Je to také naliehavé.
Anton: Počúvam. Tak čo to je?
Žofia: Ten krik. No hrozné, ako o život.
Nevesta: Čakáme spolu dieťa. Naše dieťa. Tešíte sa?

Zoja opäť v priestore.

Žofia: Si bledá ako stena.
Zoja: Nepočuli ste to?
Imrich: Čo by sme mali počuť...
Zoja: Miloša zabili.
Žofia: Miloš... Miloško môj.
Imrich: Miloš je mŕtvy?
Zoja: Nepočuli ste to?
Žofia: Kde je?
Anton: Miloša zabili...
Zoja: Je mŕtvy, na vlastné oči som to videla.
Žofia: Kde je môj synáčik?
Anton: Tam ho nesú.
Žofia: Musím ísť za ním.

Žofia beží von.

Zoja: Mama, počkaj.
Anton: Bež za ňou.

Zoja uteká za matkou.

Anton: A ty čo tu sedíš ako päť peňazí. Vonku máš dieťa.
Imrich: Zabili mi syna... počul si?

Anton kývne rukou a odchádza.

Nevesta: Bude to dievča.
Ženích: Dlho sme čakali.
Nevesta: Bude to naša radosť.
Ženích: Naša pýcha.
Nevesta: Prísľub lepšej a krajšej budúcnosti.
Ženích: Tak veru.
Nevesta: Konečne môžem porodiť. Už som prestávala veriť. Nevieť či by som to bola ešte dlhšie vydržala. Nevieť.

REVOLÚCIA

Do chladničky vkladajú Milošove telo na pitevnom nemocničnom vozíku. Miloš má na palci na pravej nohe štítok. Žofia plače. Imrich len vsúva telo do chladničky. Na inom mieste sa zapalujú sviečky a niekto hrá na klavíri do Zojinho spevu.

Žofia: Nemala som ho púšťať von, nemala.
Imrich: Klamú, vraveli, že viedol dav. Prečo by mal náš Miloš viesť nejaký dav? A kam? Však si nevedel ani kravatu zaviazať.
Anton: To nemôže dopadnúť dobre. Zovšadiaľ na nás pozerajú, počúvajú, fotia naše tváre. To nemôže dobre dopadnúť.
Zoja: Zabili ho. Je to hrdina. Môj brat je hrdina.

Žofia: Nič mi ho nenahradí. Nič...

Imrich: Celé je to výmysel. Môj syn by sa nikdy nepostavil na druhú stranu. Vedel kde je jeho miesto.

Zoja: Ať mír dál zůstává s touto krajinou.
Zloba, závist, zášť, strach a svár,
ty ať pomínou, ať už pomínou.

Anton: Tichšie... spievaj tichšie, dievča.

Zoja: Teď, když tvá ztracená vláda věcí tvých
zpět se k tobě navrátí, lidé navrátí.

Žofia: Pochováme ho a všetko bude inak.

Imrich: Deti sa proti nám postavili. Mali sme byť tvrdší.

Kamil: Budem môcť písať. Žiadna cenzúra. Žiadne obmedzenia. Žiadne skryté odkazy medzi riadkami, všetko bude vyslovené pekne na plnú hubu. A tie možnosti prekladov. Do angličtiny, do nemčiny, do francúzštiny... Len sa zatvoriť a písať.

Zoja: Môžem byť učiteľkou, novinárkou, sekretárkou, barmankou... môžem byť čímkoľvek... toľko je tých možností, len sa správne rozhodnúť. To je dôležité.

Imrich: Čo to je za novinku. Však to celé prebrali od nás. To, že išli za ľuďmi do fabrik a agitovali, to je naša metóda, žiadna novinka. To my sme tam mali byť, nie oni. My sme tam mali stáť na čele a hovoriť k robotníkom, nie oni. Toto sme trochu podcenili.

Anton: Žeby to predsa len bolo inak? Vrátil by som sa z kotolne medzi študentov za katedru a prednášal o dejinách literatúry? To by bolo príjemné. A písal by som. Opäť by som písal... ale opatrne, samozrejme, veľmi opatrne, človek nikdy nevie.

Zoja: Z oblohy mrak zvolna odplouvá
a každý sklízí setbu svou.
Modlitba má, ta ať promlouvá k srdcím,
která zloby čas nespálil jak květy mráz,
jak mráz.

Imrich: Máš pravdu. Doma bude všetko inak. Rozpíšem nové pravidlá a zavesím to na chladničku. Žiadne kompromisy.

Žofia: Rob čo chceš, Imrich. Aj tak bude všetko inak.

Miloš: Neumrel som nadarmo.

Žofia: Ako môžeš také hovoriť, Miloško?

Miloš: Čo je moja smrť oproti tomu, čo vás čaká, mama. Z tejto krajiny bude čochvíľa malé Švajčiarsko, uvidíš.

Žofia: Všetko by som vymenila za to, aby si bol so mnou. Všetko. Aj to tvoje Švajčiarsko.

Imrich: Môj syn je zradca. Môj syn je obyčajný zradca.

Žofia: Ty čuš, Imro! Počuješ? Drž už konečne hubu!

Zoja: Ať mír dál zůstává s touto krajinou.
Zloba, závist, zášť, strach a svár,
ty ať pomínou, ať už pomínou.
Teď, když tvá ztracená vláda věcí tvých
zpět se k tobě navrátí, lidé navrátí.

Anton: Čo to kričia? Nepočujem dobre.

Kamil: Naším cieľom je prispieť k ukončeniu násilností a k nevyhnutným spoločenským zmenám. Hlboko nás znepokojuje súčasný stav československej spoločnosti. Už pridlho sme svedkami deformácií v spoločenskom a politickom živote, chronických chorôb ekonomiky, klesania úrovne sociálnej a zdravotníckej starostlivosti, školstva a kultúry, rôznych prejavov sociálnej nespravodlivosti, nedodržiavania platných zákonov, devastácie životného prostredia, narastajúcich napätí medzi jednotlivými skupinami obyvateľstva, generáciami, medzi národmi a národnosťami Československej socialistickej republiky a prehlbujúcej sa

mravnej krízy. Nespravodlivo sa odmeňuje práca, existuje množstvo neodôvodnených privilégií, chýba pravdivé informovanie verejnosti. Doterajšie spôsoby riešenia problémov zlyhávajú. Rastie nespokojnosť ľudí a súčasne i ľahostajnosť a pocit sklamaní. Chybné hodnotenie vzniknutej situácie vedie napokon k násiliu na uliciach. Sme presvedčení, že z tohto stavu sa nedostaneme bez aktivity nás všetkých. Zasadujete sa spolu s nami za otvorenie spoločenského dialógu, za skutočnú, nie iba predstieranú demokraciu. Vstupujme so svojou iniciatívou za zlepšenie pomerov, každý na svojom mieste, na pracovisku, v škole, na verejnosti. Apelujme v tomto duchu na spoločenské a politické organizácie, ktorých sme členmi. Žiadajme všetci, aby nás a naše záujmy na všetkých úrovniach zastupovali čestní ľudia, ktorí majú našu dôveru. Dnes, na prahu posledného desaťročia tohto tisícročia, sa aj pre našu krajinu otvára reálny priestor pre demokraciu a cestu za dôstojným životom, ktorú už nastúpili okolité krajiny. Je pre nás neprijateľné, aby naša krajina so svojimi demokratickými tradíciami a miliónmi tvorivých ľudí ostala ostrovom stagnácie a úpadku. Zoberme ako občania svoje záležitosti do vlastných rúk.

NARODENINY

Stôl. Za stolom sú gratulanti. Na stole krabice zabalené vo všakovakých ozdobných papieroch. Na plochej obrazovke blikajú obrázky zo súčasných relácií a programov všemožných televíznych staníc. Gratulanti spievajú „Happy birthday“. Pískajú vystrelovacími píšťalkami, na hlave majú smiešne pártyklobúčiky na gumičke.

- Žofia:** Kde je?
Anton: Len sa niekam skryla. Všetci sa skryli?
Kamil: Nie je tu.
Zoja: Asi zmeškala vlak.
Kamil: Príde vôbec?
Anton: To nie je od nej pekné, všetci sme sem došli kvôli nej.
Žofia: Budeme musieť na ňu chvíľu počkať.
Imrich: To je trapné.
Anton: Dá si niekto čaj?
Imrich: Nemal som sem chodiť.
Anton: Alebo kávu?
Nevesta: Dvadsať.
Ženich: Dvadsať rokov.
Žofia: Krásny vek.
Zoja: A príde?
Nevesta: Iste príde.
Ženich: Kam by chodila, keď nie sem. Všetci tu je doma. Sem patrí.
Žofia: Dnešná mládež je úplne iná, ako sme boli my.
Imrich: Nemal som sem chodiť. Nemal.
Kamil: Kto vás volal?
Imrich: Ja neviem.
Žofia: Na mňa sa nepozerať. Ja som to určite nebola.
Anton: Čo sme vari na kare?
Imrich: A čo mám robiť? Oslavovať? Ja sem nepatrím. Vy ste prišli oslavovať, ja držím smútok.
Kamil: Tak ho môžete držať niekde inde!
Imrich: Mám odísť?
Kamil: Tam sú dvere.
Imrich: Vyhadzuje ma?

Žofia: Nikto ťa nevyhadzuje, Imrich. Sadni si.
Imrich: Povedal, že mám ísť. Už aspoň dvadsaťkrát to povedal.
Žofia: Nevymýšľaj si, Imrich. Si smiešny.
Imrich: Nenachystala si mi dnes čistý oblek. Hľadal som všade, ale nenašiel som ho.
Žofia: Nenachystala, prepáč.
Imrich: Zobral som si ten zo včera. Nevadí?
Žofia: Nevadí. Vyzerá byť čistý.
Imrich: Ani ponožky som nenašiel.
Žofia: Boli vložené v topánkach.
Imrich: Neboli.
Žofia: V tých čiernych.
Imrich: Zobral som si hnedé.
Žofia: Bez ponožiek?
Imrich: Hej. Ani košela nebola prežehlená. Prečo si mi ju neprežehlila?
Žofia: Nestihla som. Mal si si zobrať najrovnejšiu zo skrine.
Imrich: Nenašial som skriňu.
Žofia: Keď sa zobudíš, máš ju hneď oproti sebe.
Imrich: Ani kravatu mi nemal kto uviazať.
Žofia: Ukáž sem. Zaviažem ti.
Imrich: Zajtra ráno prídeš?
Žofia: Nie. Zajtra mám veľa roboty.
Imrich: Takže príde Zoja?
Zoja: Až poobede, otec.
Imrich: Čo si potom ráno oblečiem?
Zoja: Obleč si tepláky. Skôr nemôžem.
Imrich: Nikdy som na sebe nemal tepláky, to dobre vieš, že som ich na sebe nikdy nemal.
Zoja: Nemôžem okolo teba skákať tak ako sa to hodí tebe. Prídem vtedy, kedy budem môcť. Skôr určite nie.
Imrich: Tak ty neprídeš?
Žofia: Prídem až vo štvrtok.
Imrich: Dnes je aký deň?
Žofia: Utorok.
Imrich: Až tak neskoro?
Žofia: Čo odo mňa chceš, čo? Čo ešte chceš? Málo ti je, čo robím? Málo ti behám okolo zadku? Dvadsať rokov sme rozvedení, dvadsať rokov, Imro, a aj tak som pri tebe každý druhý deň. Tam oprat', tam ožehliť, tam navariť, tu upratať...
Imrich: Ja som to tak chcel? Ja som to chcel? Nie. Nechcel som sa rozísť, to bol tvoj výmysel. Bol som dobrý, pokiaľ bolo z čoho brať, však, dovtedy vám bolo obom dobre. A teraz čo som, nič, len taký kôl v plote. Sám ako prst. Kvôli vám!
Miloš: Otec!
Imrich: Ty buď ticho! Ty si mŕtvy. Tak buď ticho!
Kamil: Príde alebo nie?
Nevesta: Sľúbila, že príde.
Ženích: Už tu mala byť.
Miloš: Ja nie som mŕtvy.
Imrich: Pre mňa si.
Miloš: Musel som to spraviť, otec.
Imrich: Prečo by si mal?
Miloš: Musel som vtedy zomrieť. Bol to pokyn od nadriadených.
Imrich: Kto ti dal taký rozkaz? Mená!
Miloš: To nie je podstatné. Tí, čo by ma mali podporiť, to aj tak neurobia. Boja sa. Alebo sa hanbia.
Imrich: Ty by si sa mal hanbiť, takto sa zapliesť.

Miloš: Nehanbím sa, otec. Urobil by som to znovu. Mrzí ma len jedno, že to nevyšlo tak, ako to bolo naplánované.

Imrich: Si mŕtvy! A hotovo.

Miloš: Žil som potom v malej obci. Mal som problém objaviť sa v obchode. Odmietali ma obslúžiť, musel som nakupovať v susednom meste. Dostával som anonymné listy, v ktorých sa mi vyhrážali zabitím. Obvinili ma z prípravy prevratu, za čo mi hrozilo desať rokov väzenia. Nakoniec to rozšírili na desať trestných činov a bolo jasné, že jeden z nich výjde. Dostal som osemnásť mesiacov, odsedel som si deväť.

Zoja: Preboha, slza mi vypadla, chudáčik.

Miloš: Paradoxne, tomu, kto mi dal príkaz, sa nestalo nič.

Anton: Tichšie. Tichšie. Tu aj steny majú uši.

Kamil: Otec, už sa nemusíš ničoho báť!

Anton: Nikdy nevieš, Kamil, nikdy nevieš.

Kamil: Dostal to čo mu patrí. A mohol ešte viac, keby to záviselo odo mňa. Len dnes môže byť z fízla politik.

Miloš: Ty počúvaj...

Kamil: No čo?

Žofia: Môžeme už konečne jesť? Som hladná.

Nevesta: Neviem kde je toľko.

Ženich: Už tu mala byť.

Nevesta: Však jedzte. Odložíme jej. Jedzte.

Anton: V mene Otca i Syna i Ducha svätého, amen. Otče náš, ktorý si na nebesiach, posväť sa meno tvoje, príd' kráľovstvo tvoje, buď vôľa tvoja ako v nebi, tak i na zemi. Chlieb náš každodenný daj nám dnes a odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svojim vinníkom, a neuved' nás do pokušenia, ale zbav nás zlého.

Imrich: Dobrú chuť všetkým.

Anton: Zdravas', Mária milosti plná, Pán s tebou. Požehnaná si medzi ženami a požehnaný je plod života tvojho, Ježiš. Svätá Mária, Matka Božia, pros za nás hriešnych teraz i v hodinu smrti našej.

Imrich: Dobrú...

Anton: Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému, ako bolo na počiatku, tak nech je teraz i vždycky i na veky vekov. Pane Bože, požehnaj tieto dary, ktoré z tvojej štedrosti požívať budeme. Amen.

Žofia: Amen.

Všetci načrú príbormi do papierových krabíc denného menu z fastfoodu.

Anton: Bolo to pred deviatimi rokmi. Takmer som dostal infarkt.

Kamil: Pred desiatimi. Bolo to pred desiatimi rokmi, otec.

Imrich: Aspoň pri jedle by sme mohli byť ticho.

Anton: Pamätám si to celkom presne. Šiel som autobusom, vystúpil som na zastávke a to čo som zbadal tam, no čosi hrozné. Pionieri skúšali zborový spev, na stĺpoch verejného osvetlenia boli sovietske a československé vlajky, transparenty s heslami naťahané na budovách, obľal ma studený pot. Sadol som si na zastávke a spomínal na krásny sen čo som mal v autobuse, že sa to už celé skončilo, že sme mohli čo sme len chceli, že sme mohli kam sme len chceli. Začalo mi trhať v ramene, vedel som, že je zle, keď tu vidím chlapíka za kamerou, však to je ten mladý režisér, ako sa len volá? To je jedno. Nakrúcal tam film, tak som ho chcel vyšvacať taškou po hlave, že až. Stále mám strach, že je to len taká hra, že sa to vráti, že treba hovoriť po tichu.

Žofia: Kde je tá toľko? Nezabudla sa niekde?

Nevesta: Nedám na ňu dopustiť.

Ženich: Aj keď nám obrátila život na ruby.

Nevesta: Bolo by nám bez nej ťažko bývalo.

Ženich: Veru tak.
Nevesta: Čo by sme my bez nej boli? Povedz, čo?
Imrich: Prečítal som váš román, mladý muž.
Kamil: No a čo?
Anton: Interessantné, však? Vravel som.
Kamil: No a čo? Už je to jedno.
Imrich: Moje poznámky sú vyznačené červenou.

17. STRANA VYŇATÁ!

Zoja: Vyser si oko!
Miloš: Mama?
Žofia: Mám svoj byt, Miloško. Mne je dobre samej.
Miloš: A ty?
Imrich: Nešiel by som k tebe ani za nič. K vlastizradcovi. Ja nemám syna, povedal som.
Nevesta: Už keď sa nám narodila, čakalo sa od nej príliš veľa.
Ženich: Že začne hneď rozprávať.
Nevesta: Chodiť.
Ženich: Čítať, písať.
Nevesta: Kresliť v perspektíve.
Ženich: Že bude riešiť lineárne rovnice bez pomocného papiera.
Nevesta: Všetci boli plní očakávaní. Nevieť prečo to tak bolo, veď bola ako každé iné dieťa.
Ženich: Nevieť odkiaľ to všetci nabrali, že práve ona by mala byť takáto.
Imrich: Urobíš mi halušky, keď prídeš.
Žofia: Halušky ti robiť nebudem.
Imrich: Prečo? Vo štvrtok vždy bývali halušky alebo cestoviny.
Žofia: Bude pečené kura. To hodím do trúby a mám pokoj.
Imrich: Nechcem kura. Vo štvrtok kura nezjem.
Žofia: Aspoň ti zostane niečo na piatok.
Imrich: Nenávidím pečené kurence. To vieš veľmi dobre.
Žofia: Tak spravím dve, aby si mal aj na ďalší týždeň.
Imrich: Neznášam ťa.
Žofia: Nedá sa na to len tak zabudnúť. Spájajú nás roky spoločného života. Desiatky rokov. To nie je len tak. Sme k sebe nejak pripútaní, aj keď už spolu dvadsať rokov nežijeme. Najhoršie sú tie spomienky... prečo sa mi do šľaka vynárajú len tie pekné a príjemné. Čo? Na tie ostatné som sa tak urputne snažila zabudnúť, že teraz si na ne spomínam len s ťažkosťami. Ten vzťah nejde z hlavy a chcela by som, aby šiel, veľmi by som chcela. Nedarí sa mi to. Cítim sa taká nesvoja, keď som sama v prázdnom štvorizbovom byte, líham sama do postele, sama sebe navarím, sama sebe operiem, kedykoľvek môžem prepnúť program alebo úplne vypnúť televízor, vybrať knihu z knižnice mimo poradia a zaspáť na gauči... všetko smiem, všetko. Ale tá minulosť a spomienky, ktoré ma prenasledujú z náprotivného bytu, nemôžem ho nechať len tak. On je kus môjho života. Nejde to odrezať.
Imrich: Pred dvadsiatimi rokmi sa to celé skurvilo, ale však vy ešte prídete s prosíkom, ja viem, že sa vrátite. Nezomriem kým neprídete žobroniť pred dvere.
Kamil: Nemalo sa to tak spraviť. Mali sme sa vtedy všetci zúčtovať. A pekne natvrdo!
Anton: Synak, nože no, prečo tak ostro?
Kamil: Najväčšie zvery do prvého radu a prásk. Menšie zvery pekne krásne na nútené roboty. Ostatní na dvadsať rokov do basy.

Anton: Však to bolo pekné, nežné, zamatové. Nikomu sa nič nestalo, máme čo sme chceli. Sloboda slova, vierovyznania, pohybu, názorov... pssst.

Kamil: Stále sú medzi nami, otec. Stále sú medzi nami a kým tu medzi nami budú nepohneme sa.

Imrich: Nemusím to počúvať.

Miloš: Presne tak, nevieš čo hovoríš.

Imrich: Ty buď ticho! Nikto sa ťa na nič nepýtal.

Kamil: Daj mu cez hubu, otec!

Anton: Kamil...

Kamil: Za písací stroj mu daj, za tú noc vo vyšetrovačke mu daj, za kotolňu mu daj a ešte aj za mňa, no tak, daj mu po hube. Nedáš? Bojíš sa. Nič sa nezmenilo. Zase sme len ticho.

Zoja: Načo kopať do mŕtvoly?

Miloš: Keď sa ti nepáči môžeš ísť kam chceš. Alebo sa s tým vyrovnaj.

Žofia: No tak chlapci. Sme na oslave, tak sa podľa toho správajte.

Kamil: Neodišiel som vtedy a neodídem ani teraz. Ja nie som zbabelec. Ja teda nie...

Do priestoru vchádza Jano.

Jano: Dobrý večer. Došiel som zavinišovať veľa zdravia, šťastia a božieho požehnanie. Kde sú oslávenec?

Anton: Koho hľadáš, Jano.

Jano: Však ujčeka Ďuroviča. Jubilanta. Kde sú?

Anton: Ujček umrel.

Jano: Kedy?

Anton: Pred šiestimi rokmi, Jano.

Jano: Nech je mu zem ľahká. Čo už teda. Pôjdem ja naspäť. Zbohom.

Zoja: Kam by ste chodili, po tme. Do zimy. Vypite si s nami.

Jano: A tak za jeden si hádam dám. Ale potom už musím.

Zoja: Tak aspoň za jeden.

Anton: Na zdravie.

Jano: A do druhej nohy nebude, žeby mi bok nevyvalilo po ceste?

Zoja: Samozrejme.

Jano: Tak ujček Ďurovič zomreli. Škoda ich. Oni boli rovný chlap. Veru rovný. Ako sváko Izidor boli i ako ja som, lebo keď pijem, tak pijem, keď robím, tak robím, keď ľúbim, tak ľúbim. Nič na polovicu. Nič. Všetko poriadne. V hore porobím čo mám nariadené, prečítam novinky čo ešte otecko zbierali na podkurovanie do piecky, zajačky obriadim, hyd, kozičky, kravku, okolo domca sa poobšmietam, však vždy je čo... nepotrebujem ja mať ľudí okolo seba. Nie, nepotrebujem. Ľudia sú pľuhaví. A ešte aj pľuhavší. Ale niektorí sú aj poriadni, pravda, ale tých je menej. Psi, tak to sú lepší kamaráti. Mám ich zo desať. S nimi sa tak povyprávam, že až. Nemám sa ja načo sťažovať. Nemám. Dobre mi je tak, ako som. Naporiadku.

Zoja: Ľalejem ešte?

Jano: Ďakujem veľmi pekne za pohostenie. Musím ja ísť. Sliedky je treba pozatvárať, aby mi ich nejaká zver nepotrhalo cez noc, to by len bola galiba. A ešte dreva na zajtra narúbať a uložiť do šopy. Aj som chcel zostať, ale keď sú ujček zomretý, tak čo tu budem podaromnici. Je treba ísť. Však dôjdem pri inakšej príležitosti, zasa, keď sa naskytne.

Kamil: Voliť si bol, Jano?

Jano: V hore treba porobiť čo mám nariadené, zajačky obriaď, hyd, kozičky, kravku, okolo domca sa poobšmierať, však vždy je čo... šak aj tak tam vždy budú komunisti.

Kamil: To vieš, že bola revolúcia?

Jano: Nevieľ. Ale ja musím ísť aj tak naspäť, na strechu mi konár zo stromu spadol a škridlu pobil. Keď bude pršať seno mi na povale pomokne. To by bola veľká galiba. Zbohom.

Jano odchádza.

Žofia: Tak nepríde dnes?

Nevesta: Nevieľ. Však sľúbila.

Zoja: Už asi nie. Aspoň symbolicky by sme si mohli pripíť na jej zdravie.

Žofia: Ja nebudem. Ďakujem.

Anton: Tak teda, nazdravie.

Zoja: Nazdravie.

Anton: Mnoga leta, mnoga leta, mnoga leta živio, mnoga leta, mnoga leta, mnoga leta, živio, živio, živio, živio.

Žofia: Tak ja neviem čo si mám o nej myslieť. Skutočne neviem.

Zoja: Keby som bola vedela, že to takto dopadne, tak ani neprídem. Sklamala ma. Doma mám tri deti, ktovie čo vyparátili.

Imrich: Ja som bol zásadne už proti svadbe a potom, dnes som tu v podstate ani nemal byť.

Miloš: A asi je aj dobre, že neprišla.

Anton: Pekná oslava. Veľmi pekná. Ty nejdeš?

Kamil: Nejdem. Ale ty choď, keď chceš. Ja tu budem čakať.

Anton: Dokedy?

Kamil: Kým nepríde.

V priestore zostáva len Kamil, Nevesta a Ženích. V tichosti.

Nevesta: Hádam sa len nezabudla.

Ženích: Nezabudla.

Nevesta: Bodaj by si mal pravdu.

Ženích: Ona sa ešte nemôže zabudnúť. Nemá na to vek, aby sa zabudla.

Nevesta: Kamil...

Kamil: Prosím?

Nevesta: Kamil, ty jediný si zostal.

Kamil: Vyzerá to tak.

Ženích: Čakáš?

Kamil: Čakám, že príde.

Nevesta: Ona príde. Určite príde.

Ženích: A čo by si povedal, keby naozaj prišla?

Nevesta: Čo by si povedal, Kamil?

Kamil: Že nás hlboko znepokojuje súčasný stav. Že sme už pridľho svedkami deformácií v spoločenskom a politickom živote, chronických chorôb ekonomiky, klesania úrovne sociálnej a zdravotníckej starostlivosti, školstva a kultúry, rôznych prejavov sociálnej nespravodlivosti, nedodržiavania platných zákonov, devastácie životného prostredia, narastajúcich napätí medzi jednotlivými skupinami obyvateľstva, generáciami, medzi národmi a národnosťami našej republiky a prehlbujúcej sa mravnej krízy. Že sa nespravodlivo odmeňuje práca, že existuje množstvo neodôvodnených privilégii, že chýba pravdivé informovanie verejnosti. Že doterajšie spôsoby riešenia problémov zlyhávajú. Že rastie nespokojnosť ľudí a súčasne i ľahostajnosť a pocit sklamanania. Sme presvedčení, že z tohto stavu sa nedostaneme bez aktivity nás všetkých. Vstupujme so svojou iniciatívou za zlepšenie pomerov, každý na svojom mieste, na pracovisku, v škole, na verejnosti. Apelujme v tomto duchu na spoločenské a politické organizácie. Žiadajme všetci, aby nás a naše záujmy na všetkých úrovniach zastupovali čestní ľudia, ktorí majú našu

dôveru. Zoberme ako občania svoje záležitosti do vlastných rúk. To by som povedal.

KONIEC

© **Michal Ditte**